คำอธิบายสรุปสาระสาคัญ
พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. ๒๕๕๘

๑. ความมุ่งหมายของกฎหมาย

การทวงถามหนี้ในปัจจุบันมีการกระทำที่ไม่เหมาะสมต่อลูกหนี้ไม่ว่าจะเป็นการใช้ถ้อยคำที่เป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลอย่างรุนแรง การคุกคามโดยขู่เข็ญ การใช้กำลังประทุษร้าย หรือการทำให้เสียชื่อเสียง รวมถึงการให้ข้อมูลเท็จและการสร้างความเดือดร้อนรำคาญให้แก่บุคคลอื่น ประกอบกับการที่ยังไม่มีกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการทวงถามหนี้และควบคุมการทวงถามหนี้ไว้เป็นการเฉพาะ ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงได้มีการตราพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. ๒๕๕๘ ออกมาใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒ กันยายน ๒๕๕๘ เป็นต้นมา

๒. สรุปสาระสำคัญของกฎหมาย

เพื่อให้การตรากฎหมายเป็นไปตามเจตนารมณ์ข้างต้น รัฐบาลจึงได้เสนอให้มีการตราพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. ๒๕๕๘ ออกมาใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒ กันยายน ๒๕๕๘ เป็นต้นมา โดยสรุปสาระสาคัญได้ดังต่อไปนี้

๒.๑ ผู้ทวงถามหนี้ซึ่งอยู่ภายใต้บังคับตามกฎหมายว่าด้วยการทวงถามหนี้ (ตามมาตรา ๓) จำแนกได้ ๘ ประเภท คือ

(๑) เจ้าหนี้ซึ่งเป็นผู้ให้สินเชื่อ เช่น ธนาคารที่ประกอบธุรกิจให้กู้ยืมเงินซึ่งตามกฎหมายนี้ การให้สินเชื่อนั้นมิได้หมายถึงแต่เพียงการให้กู้ยืมเงินแต่อย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการให้บริการบัตรเครดิต การให้เช่าซื้อ การให้เช่าแบบลิซซิ่ง และสินเชื่ออื่น ๆ ที่มีลักษณะทำนองเดียวกันด้วย อีกทั้งยังรวมถึงบุคคลที่รับซื้อหรือรับโอนสิทธิเรียกร้องมาจากผู้ให้สินเชื่ออีกทอดหนึ่งด้วย

(๒) ผู้ประกอบธุรกิจตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค ได้แก่ ผู้ขาย ผู้ผลิตเพื่อขาย ผู้สั่งหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อขายหรือผู้ซื้อเพื่อขายต่อซึ่งสินค้า หรือผู้ให้บริการ และหมายความรวมถึงผู้ประกอบกิจการโฆษณาด้วย นอกจากนั้นอย่างไรจะถือว่าเป็นผู้ประกอบธุรกิจตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค ยังสามารถศึกษาเทียบเคียงได้จากแนวคำวินิจฉัยของประธานศาลอุทธรณ์ในคดีผู้บริโภค ซึ่งน่าจะนำมาปรับใช้กับกฎหมายฉบับนี้ได้ทั้งหมด ทั้งนี้ขอให้สังเกตว่า ถึงแม้ลูกหนี้จะมิใช่ผู้บริโภคตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค เช่น ลูกหนี้สั่งซื้อสินค้าจากเจ้าหนี้ไปเพื่อนำไปขายต่อ หรือนำไปใช้ประกอบธุรกิจของลูกหนี้ ซึ่งตามกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคไม่ถือว่าลูกหนี้เป็นผู้บริโภคตามกฎหมายและแม้คดีพิพาทระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้จะมิใช่คดีผู้บริโภคก็ตาม แต่ในการทวงถามหนี้ผู้ประกอบธุรกิจดังกล่าวก็จะต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของกฎหมายว่าด้วยการทวงถามหนี้ เพราะตามนิยามศัพท์ของกฎหมายดังกล่าวให้พิจารณาจากตัวเจ้าหนี้เป็นสำคัญเท่านั้น

(๓) ผู้จัดให้มีการเล่นการพนันเป็นปกติธุระตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน ซึ่งบทบัญญัติในส่วนนี้น่าจะหมายถึงการจัดให้มีการเล่นการพนันในสนามมวยหรือบ่อนไก่ที่ได้รับอนุญาต เป็นต้น และเป็นการบัญญัติเผื่อไว้ในอนาคต หากมีการอนุญาตจัดให้มีการเล่นการพนันประเภทอื่น ๆ ด้วย

(๔) เจ้าหนี้อื่นซึ่งมีสิทธิรับชำระหนี้อันเกิดจากการกระทำที่เป็นทางการค้าปกติหรือปกติธุระของเจ้าหนี้ เจตนารมณ์ที่บัญญัติส่วนนี้ไว้เพื่อให้ครอบคลุมเจ้าหนี้ซึ่งมีสิทธิรับชำระหนี้อันเกิดจากการกระทำทางการค้าปกติ และเจ้าหนี้ซึ่งมีสิทธิรับชำระหนี้อันเกิดจากการกระทำที่เป็นปกติธุระของเจ้าหนี้แต่ไม่ใช่หนี้ที่เกิดจากการกระทำที่เป็นทางการค้าด้วย

/(๕) ผู้รับมอบอำนาจ...

(๕) ผู้รับมอบอำนาจจากเจ้าหนี้ดังกล่าว ซึ่งได้แก่เจ้าหนี้ตามข้อ ๑ - ๔ กรณีเจ้าหนี้ไม่ไปทวงถามหนี้เองแต่มอบอำนาจให้บุคคลอื่นไปดำเนินการแทน

(๖) ผู้รับมอบอำนาจช่วงในการทวงถามหนี้ ไม่ว่าจะมอบอำนาจไปกี่ช่วงก็ตาม

(๗) ผู้ประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ ซึ่งกฎหมายได้กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ต้องจดทะเบียนการประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ด้วย (ตามมาตรา ๕ และมาตรา ๖)

(๘) ผู้รับมอบอำนาจจากผู้ประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ เช่น พนักงานหรือลูกจ้างของ ผู้ประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ หรือบุคคลอื่นที่ได้รับมอบอำนาจจากผู้ประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ เป็นต้น

๒.๒ บุคคลที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยการทวงถามหนี้ (ตามมาตรา ๓)

(๑) ลูกหนี้ ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา และให้หมายความรวมถึงผู้ค้ำประกันซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาด้วย

(๒) บุคคลซึ่งลูกหนี้ได้ระบุไว้เพื่อการทวงถามหนี้

๒.๓ วิธีปฏิบัติในการติดต่อกับลูกหนี้เพื่อการทวงถามหนี้ (ตามมาตรา ๙ และมาตรา ๑๐)

(๑) กรณีที่ติดต่อโดยบุคคลหรือทางไปรษณีย์ ให้ติดต่อตามสถานที่ที่ลูกหนี้หรือบุคคลซึ่งลูกหนี้ได้ระบุไว้เพื่อการทวงถามหนี้ได้แจ้งให้เป็นสถานที่ติดต่อ แต่ถ้าบุคคลดังกล่าวไม่ได้แจ้งไว้หรือสถานที่ที่ได้แจ้งไว้ไม่สามารถติดต่อได้ หากผู้ทวงถามหนี้พยายามติดต่อตามสมควรแล้ว ให้ติดต่อตามภูมิลำเนา ถิ่นที่อยู่ หรือสถานที่ทำงานของบุคคลดังกล่าว หรือสถานที่อื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนดได้

(๒) การติดต่อโดยบุคคล โทรศัพท์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่น

- วันจันทร์ถึงวันศุกร์ให้ติดต่อได้ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ – ๒๐.๐๐ นาฬิกา
- วันหยุดราชการให้ติดต่อได้ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ – ๑๘.๐๐ นาฬิกา

(๓) จำนวนครั้งในการทวงถามหนี้โดยบุคคล โทรศัพท์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นจะต้องไม่ติดต่อมากครั้งเกินไป โดยปัจจุบันคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้กำหนดให้ผู้ทวงถามหนี้ทวงถามหนี้ได้ไม่เกิน ๑ ครั้งต่อ ๑ วัน

(๔) กรณีที่ผู้ทวงถามหนี้เป็นผู้รับมอบอำนาจจากเจ้าหนี้ หรือเป็นผู้ประกอบธุรกิจทวงถามหนี้รวมถึงผู้รับมอบอำนาจช่วง จะต้องมีการแจ้งชื่อตัวและชื่อสกุล หรือชื่อหน่วยงานของตนและของเจ้าหนี้และจำนวนหนี้ หากได้มีการทวงถามหนี้ต่อหน้าให้แสดงหลักฐานการมอบอำนาจให้ทวงถามหนี้ด้วย

(๕) กรณีที่ผู้ทวงถามหนี้ขอรับชำระหนี้ ผู้ทวงถามหนี้ต้องแสดงหลักฐานการรับมอบอำนาจให้รับชำระหนี้และต้องออกหลักฐานการชำระหนี้ให้แก่ลูกหนี้ด้วย

๒.๔ ข้อห้ามในการทวงถามหนี้ (ตามมาตรา ๘ และมาตรา ๑๑ ถึงมาตรา ๑๔)

(๑) ห้ามผู้ทวงถามหนี้ทวงถามหนี้กับบุคคลอื่นซึ่งมิใช่ลูกหนี้ เว้นแต่เป็นบุคคลซึ่งลูกหนี้ได้ระบุไว้เพื่อการทวงถามหนี้ ติดต่อบุคคลอื่นได้เฉพาะการสอบถามหรือยืนยันข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ติดต่อลูกหนี้หรือบุคคลซึ่งลูกหนี้ได้ระบุไว้เพื่อการทวงถามหนี้เท่านั้น

(๒) ห้ามผู้ทวงถามหนี้แจ้งความเป็นหนี้กับบุคคลอื่น เว้นแต่สามี ภริยา บุพการี หรือผู้สืบสันดานของลูกหนี้ได้สอบถามถึงสาเหตุของการติดต่อให้ชี้แจงได้เท่าที่จำเป็นและเหมาะสมเท่านั้น

(๓) ห้ามใช้ข้อความ เครื่องหมาย สัญลักษณ์ หรือชื่อทางธุรกิจ ในการติดต่อสอบถามที่ทำให้เข้าใจได้ว่าเป็นการติดต่อเพื่อทวงถามหนี้

(๔) ห้ามติดต่อหรือแสดงตนที่ทำให้เข้าใจผิดเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ติดต่อลูกหนี้หรือบุคคลซึ่งลูกหนี้ได้ระบุไว้เพื่อการทวงถามหนี้ เช่น การหลอกลวงว่าเป็นญาติของลูกหนี้มาเยี่ยมเยือนลูกหนี้แล้วขอทราบที่อยู่ของลูกหนี้ เป็นต้น

/(๕) ห้ามทวงถามหนี้...

(๕) ห้ามทวงถามหนี้โดยการข่มขู่ การใช้ความรุนแรง หรือการกระทำอื่นใดที่ทำให้เกิดความเสียหายแก่ร่างกาย ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของลูกหนี้หรือผู้อื่น

(๖) ห้ามผู้ทวงถามหนี้ทวงถามหนี้โดยใช้วาจาหรือภาษาที่เป็นการดูหมิ่นลูกหนี้หรือผู้อื่น

(๗) ห้ามผู้ทวงถามหนี้ กระทำการทวงถามหนี้โดยการแจ้งหรือเปิดเผยเกี่ยวกับความเป็นหนี้ของลูกหนี้ให้แก่ผู้อื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการทวงถามหนี้

(๘) ห้ามผู้ทวงถามหนี้ติดต่อลูกหนี้โดยไปรษณียบัตร เอกสารเปิดผนึกโทรสาร หรือสิ่งอื่นใดที่สื่อให้ทราบว่าเป็นการทวงถามหนี้อย่างชัดเจน เว้นแต่กรณีการบอกกล่าวบังคับจำนองด้วยวิธีการประกาศหนังสือพิมพ์ ซึ่งเจ้าหนี้ไม่สามารถติดต่อลูกหนี้โดยวิธีการอื่น หรือกรณีอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

(๙) ห้ามผู้ทวงถามหนี้ใช้ข้อความ เครื่องหมาย สัญลักษณ์ หรือชื่อทางธุรกิจที่ทำให้เข้าใจได้ว่าเป็นการติดต่อเพื่อทวงถามหนี้บนซองจดหมาย ในหนังสือหรือในสื่ออื่นใดในการติดต่อลูกหนี้

(๑๐) ห้ามทวงถามหนี้ในลักษณะที่เป็นเท็จหรือทำให้เกิดความเข้าใจผิด ดังนี้

- การแสดงหรือใช้ข้อความ เครื่องหมาย สัญลักษณ์ หรือเครื่องแบบที่ทำให้เข้าใจว่าเป็นการกระทำของศาลหรือหน่วยงานของรัฐ โดยเป็นความเท็จหรือทำให้เกิดความเข้าใจผิด เช่น ใช้สัญลักษณ์คล้ายกับตราครุฑของหน่วยงานราชการ หรือใช้ถ้อยคำที่ทำให้คิดว่าเป็นการทวงถามหนี้ของศาลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ
- การแสดงว่าเป็นการทวงถามหนี้ที่เป็นการกระทำโดยทนายความ สำนักงานทนายความหรือสำนักงานกฎหมาย โดยเป็นความเท็จหรือทำให้เกิดความเข้าใจผิด เช่น ใช้คำว่า “บ้านกฎหมาย” เพื่อให้ลูกหนี้เข้าใจว่าการทวงถามหนี้นั้นกระทำโดยทนายความหรือสำนักงานทนายความ
- การแสดงหรือมีข้อความที่ทำให้เชื่อว่าจะถูกดำเนินคดี หรือจะถูกยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือเงินเดือน ซึ่งเป็นความเท็จหรืออาจทำให้เข้าใจผิด
- การติดต่อหรือแสดงตนให้เชื่อว่าผู้ทวงถามหนี้ดำเนินการให้แก่บริษัทข้อมูลเครดิตหรือรับจ้างบริษัทข้อมูลเครดิต หากความนั้นเป็นเท็จ

(๑๑) ห้ามผู้ทวงถามหนี้กระทำการทวงถามหนี้ในลักษณะที่ไม่เป็นธรรมในเรื่อง ดังนี้

- เรียกเก็บค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ ในการทวงถามหนี้เกินกว่าอัตราที่คณะกรรมการประกาศกำหนด
- เสนอหรือจูงใจให้ลูกหนี้ออกเช็คทั้งที่รู้อยู่ว่าลูกหนี้อยู่ในฐานะไม่สามารถชำระหนี้ได้

(๑๒) ห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวข้องกับการทวงถามหนี้ ดังนี้

- ห้ามประกอบธุรกิจทวงถามหนี้
- ห้ามทวงถามหนี้หรือสนับสนุนการทวงถามหนี้ซึ่งมิใช่ของตน เว้นแต่ในกรณีที่เป็นหนี้ของสามี ภริยา บุพการี หรือผู้สืบสันดานของตน หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นมีอำนาจกระทำได้ตามกฎหมาย

/๓. บทบัญญัติ...

๓. บทบัญญัติที่คุ้มครองประชาชน

๓.๑ กำหนดบทบัญญัติในการคุ้มครองประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการทวงถามหนี้ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยสามารถร้องเรียนต่อคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ประจำท้องที่ได้ (ตามมาตรา ๒๓)

ผู้ร้องเรียนจะยื่นเรื่องร้องเรียนเป็นหนังสือ หรือร้องเรียนด้วยวาจา โดยจะกระทำด้วยตนเอง หรือมอบอำนาจให้ผู้อื่นซึ่งบรรลุนิติภาวะร้องเรียนแทนก็ได้ โดยแนบหนังสือมอบอำนาจพร้อมสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้มอบอำนาจและผู้รับมอบอำนาจมาด้วย ในกรณีร้องเรียนเป็นหนังสือ ให้ลงลายมือชื่อผู้ร้องเรียนและมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

(๑) วัน เดือน ปี ที่ยื่นเรื่องร้องเรียน

(๒) ชื่อและที่อยู่ของผู้ร้องเรียน

(๓) ชื่อและที่อยู่ของผู้ถูกร้องเรียน

(๔) รายละเอียดข้อเท็จจริงของเรื่องร้องเรียน พร้อมเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง

(๕) ความประสงค์ หรือเหตุผลในการร้องเรียน

กรณีร้องเรียนด้วยวาจา ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับเรื่องร้องเรียนจัดทำหนังสือร้องเรียนโดยมีรายละเอียดดังกล่าวข้างต้นแล้วอ่านให้ผู้ร้องเรียนฟังและให้ผู้ร้องเรียนลงลายมือชื่อในหนังสือดังกล่าว

๓.๒ การร้องเรียนเกี่ยวกับการทวงถามหนี้ อาจยื่น ณ สถานที่ ดังต่อไปนี้ได้

(๑) ในกรุงเทพมหานคร

- สำนักการสอบสวนและนิติการ กรมการปกครอง
- กองบัญชาการตำรวจนครบาล
- สำนักนโยบายพัฒนาระบบการเงินภาคประชาชน สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
- สถานีตำรวจนครบาล

(๒) ในส่วนภูมิภาค

- ที่ทำการปกครองจังหวัด
- ที่ว่าการอำเภอ
- สถานีตำรวจภูธร

หมายเหตุ - คำอธิบายนี้มีขึ้นเพื่อประโยชน์ในการเข้าใจสาระสำคัญของกฎหมายเท่านั้น ส่วนการจะปฏิบัติตามกฎหมายให้เป็นไปอย่างถูกต้องนั้น ประชาชนจะต้องศึกษา ทำความเข้าใจ ตรวจสอบ และยึดถือตัวบทกฎหมายเป็นสำคัญ